

datum
19 september 2019

inlichtingen
070-4264238

uw kenmerk

ons nummer
IEB-1902782/bl

onderwerp

Consultatie naar aanleiding van aanvaarding amendement inzake Afdeling Koninkrijksgeschillen.

Excellentie,

Naar aanleiding van uw brief van 12 juli jl. over bovengenoemd onderwerp, doe ik u hierbij de reactie van de Raad van State toekomen over het amendement-Thijssen c.s. Dat amendement strekt er toe een Afdeling Koninkrijksgeschillen binnen de Raad van State in het leven te roepen ten behoeve van het behandelen van geschillen als bedoeld in artikel 1 van het voorstel van rijkswet houdende voorzieningen voor de behandeling van geschillen tussen het Koninkrijk en de landen (Rijkswet Koninkrijksgeschillen).

In uw brief merkt u op dat de staatssecretaris tijdens de mondelinge behandeling van het voorstel van rijkswet heeft benadrukt dat de wijziging die met het amendement is beoogd voor de Raad van State institutioneel ingrijpend is en dat hierover nader overleg met de Raad van State moet plaatsvinden. Hij heeft daarom de Tweede Kamer verzocht de stemming over het voorstel aan te houden tot dit overleg had plaatsgevonden. De Tweede Kamer heeft deze suggestie niet overgenomen en het geamendeerde voorstel van rijkswet in stemming gebracht en aangenomen. Het voorstel van rijkswet is inmiddels aan de Eerste Kamer gezonden. De Raad reageert daarom in deze consultatiereactie op het geamendeerde voorstel van rijkswet zoals dat nu bij de Eerste Kamer aanhangig is. Hij komt tot de conclusie dat de instelling van een nieuwe Afdeling met het oog op alleen de geschillenbehandeling zoals voorzien in het wetsvoorstel zeer ongewenst is.

a. *Aan te wijzen instantie*

Oogmerk van de geschillenregeling is een onafhankelijke voorziening tot stand te brengen tot beslechting van juridische geschillen ten aanzien van de interpretatie van de bepalingen van het Statuut. Hierbij is niet gekozen voor een bindend rechterlijk oordeel, maar voor een advies waarvan alleen op zwaarwegende gronden mag worden afgeweken door de Rijksministerraad. Deze keuzes over de inrichting van de geschillenregeling werken door in de keuze voor de aan te wijzen instantie. Hierover is

in de afgelopen jaren veel discussie geweest. De landen hebben zich daarbij steeds op het standpunt gesteld dat sprake moest zijn van een rechterlijke instantie. De Nederlandse regering was van oordeel dat dit niet wenselijk is, mede in het licht van de positie van de Staten-Generaal en de aard van de geschillen. Daarom is in het wetsvoorstel, zoals dat bij de Tweede Kamer is ingediend, gekozen voor de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk. Het amendement roept in plaats hiervan een nieuw in te stellen Afdeling Koninkrijks geschillen in het leven in de Wet op de Raad van State. Die keuze voor een nieuwe, derde, Afdeling is niet gemotiveerd. Voor beide bestaande Afdelingen bestaan argumenten op grond waarvan aanwijzing als geschilbeslechter in de rede ligt. Daar komt bij dat met het voorstel voor een Afdeling Koninkrijks geschillen ongemotiveerd wordt afgeweken van de lijn voor de reeds bestaande geschillenbeslechtsprocedures, waarbij de (Afdeling advisering van de) Raad van State van het Koninkrijk is aangewezen als geschilbeslechter.¹ Daarnaast heeft de wijze waarop deze Afdeling wordt samengesteld ernstige nadelen en is de technische uitwerking onvolkomen.

b. *Samenstelling van de nieuwe Afdeling*

De drie staatsraden i.b.d. die aan de Afdeling Koninkrijks geschillen worden toegevoegd hebben in tegenstelling tot staatsraden van het Koninkrijk geen andere taak dan het behandelen van geschillen op grond van de Rijkswet Koninkrijks geschillen. Zij kunnen uitsluitend voor die taak worden opgeroepen en voor hen geldt ook niet het vereiste dat zij in Nederland wonen. Het risico hiervan is dat bij geschillen, met name als het een geschil betreft inzake het land op wiens voorstel zij benoemd zijn, deze staatsraden i.b.d. in een lastige positie kunnen komen. Zij dienen zich als onafhankelijke geschilbeslechter op te stellen, maar zullen zich tevens genoodzaakt voelen in het bijzonder rekening te houden met de door hun land ingebrachte argumenten. Daarmee verplaatst het geschil zich van de Rijksministerraad naar de Afdeling Koninkrijks geschillen. Omdat in de praktijk onvoldoende zal zijn gegarandeerd dat deze leden onafhankelijk van hun regering kunnen opereren, kan de voorgestelde samenstelling van de nieuwe Afdeling ertoe leiden dat de onafhankelijke positie van de Raad van State in het geding komt en daarmee zijn gezag.

c. *Technische uitwerking*

De technische uitwerking van het geamendeerde wetsvoorstel leidt tot inconsistenties. De in het wetsvoorstel opgenomen procedure voor benoeming en ontslag voor de nieuw te benoemen staatsraden sluit niet aan op die van andere staatsraden i.b.d. Evenmin sluit de voorgestelde procedure aan op die voor de staatsraden van het Koninkrijk.² Ook is geen rekening gehouden met het feit dat voor de staatsraden i.b.d. Koninkrijks geschillen wettelijke aanpassingen nodig zijn van onder meer de regeling omtrent de incompatibiliteiten voor staatsraden en de rechtspositieregelingen.³

¹ Zie hoofdstuk 7 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

² Zoals vastgelegd in het op grond van artikel 13 van het Statuut vastgestelde besluit staatsraden voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

³ Voor de staatsraden van het Koninkrijk gelden op dit punt wel eigen regelingen die afwijken van die, die gelden voor 'Nederlandse' leden en staatsraden.

d. *Conclusie*

De Raad komt op grond van het bovenstaande tot de conclusie dat het geamendeerde voorstel van rijkswet door de gekozen constructie de beoogde onafhankelijke geschilbeslechting in gevaar brengt en daarmee zeer ongewenst is. Om die reden adviseert de Raad het geamendeerde wetsvoorstel te heroverwegen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De vice-president,

mr. Th.C. de Graaf